

Repertoriumnummer 2021 /
Datum van uitspraak 13 januari 2021
Rolnummer 2019/AA/412

Uitgifte

Uitgereikt aan
op
€
JGR

Arbeidshof Antwerpen

Afdeling Antwerpen

Kamer 2

Arrest

Samenvatting

Op vraag van 5 representatieve vakorganisaties en 2 kaderleden bevestigt het arbeidshof dat ook de kaderleden in aanmerking moeten worden genomen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten van de vakbondsafvaardiging in de exploitatiezetel van de onderneming te bepalen en dat ook kaderleden het mandaat van vakbondsafgevaardigde kunnen uitoefenen.

Het arbeidshof beslist vooreerst dat het rechtsmacht heeft om hierover te oordelen. De eis betreft geen collectief geschil, maar een individueel geschil over rechten die voortvloeien uit een collectieve arbeidsovereenkomst.

Vervolgens besluit het arbeidshof dat de uitsluiting van de kaderleden uit het toepassingsgebied van de cao van 4 mei 1999 die het statuut regelt van de syndicale afvaardiging van het bediendenpersoneel in de ondernemingen van het paritair comité voor de bedienden in de scheikundige nijverheid, een ongrondwettige discriminatie vormt.

De bepalingen van de cao die deze uitsluiting bevatten, zijn dus nietig. Deze nietigheid leidt niet tot de nietigheid van de volledige cao. De onrechtmatig uitgesloten groep werknemers kan genieten van dezelfde bescherming, voordelen, mogelijkheden of rechten als de andere werknemers.

Het arbeidshof aanvaardt het verweer niet dat kaderleden hun belangen kunnen verdedigen en dus geen behoefte hebben aan collectief georganiseerde bijstand. Deze bewering wordt door niets ondersteund. Er is dan ook geen redelijke verantwoording voor het verschil in behandeling.

Tekst van het arrest

1. **ACV BOUW - INDUSTRIE & ENERGIE**, met maatschappelijke zetel te 1040 BRUSSEL, Trierstraat 31-33,
2. **LANDELIJKE BEDIENDENCENTRALE (ACV PULS)**, met maatschappelijke zetel te 2000 ANTWERPEN, Sudermanstraat 5,
3. **ALGEMEEN CHRISTELIJK VAKVERBOND**, met maatschappelijke zetel te 1030 BRUSSEL, Haachtsesteenweg 579,

4. L., wonende te ...,
Aanwezig ter zitting,

5. H., wonende te ...,
Aanwezig ter zitting,

6. BBTK, met maatschappelijke zetel te 1000 BRUSSEL, Joseph Stevensstraat 7,

7. ACLVB, met maatschappelijke zetel te 1000 BRUSSEL, Boudewijnlaan 9,

allen hebbende als raadsman mr. BUELENS Jan en mr. VAN LAER Mieke,
advocaten te ANTWERPEN, die pleiten,

tegen:

3M BELGIUM BVBA, ON 0402.683.721, met maatschappelijke zetel te 1831
DIEGEM, Hermeslaan 7,

met als raadslieden mr. VANSCHOEBEKE Bart, die pleit en mr. VAN DEN
MEERSCHÉ Lynn, advocaten te GENT.

Het hoger beroep is gericht tegen het vonnis van 29 augustus 2019 van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen.

Het arbeidshof past de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken toe.

I. PROCEDURE IN EERSTE AANLEG

Op 14 juni 2018 dagvaardden het ACV Bouw – Industrie & Energie, hierna ACV BOUW genoemd, de Landelijke Bediendencentrale – Nationaal Verbond voor het Kaderpersoneel, hierna ACV PULS genoemd, het Algemeen Christelijk Vakverbond, hierna ACV genoemd, mevrouw L. en de heer H. de BVBA 3M Belgium, hierna de BVBA genoemd en vorderden:

1. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
2. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité

voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging;

3. De BVBA te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht door verzoekers, weigert elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht of elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.

Ten slotte vorderden zij de BVBA te veroordelen tot betaling van de kosten van het geding en het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren, niettegenstaande alle verhaal en zonder de mogelijkheid van borgstelling noch kantonnement.

Met verzoekschriften tot vrijwillige tussenkomst neergelegd ter griffie van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen op 25 juni 2018 vorderden de Bond der Bedienden, Technici en Kaderleden, hierna BBTK genoemd, de Algemene Centrale der Liberale Vakverbonden van België, hierna ACLVB genoemd:

1. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
2. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging;
3. De BVBA te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht door verzoekers, weigert elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht of elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.

Ten slotte vorderden zij de BVBA te veroordelen tot betaling van de kosten van het geding en het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren, niettegenstaande alle verhaal en zonder de mogelijkheid van borgstelling noch kantonnement.

In haar syntheseconclusie van 18 april 2019 vorderde de BVBA:

In hoofdorde

- De vorderingen van ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en ACLVB onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren in de mate dat deze gebaseerd zijn op cao nr. 5;
- In het algemeen wordt gevraagd om de volgende vorderingen onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren:
 - De vordering voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
 - De vordering voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging;
 - De vordering de BVBA te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht van ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en het ACLVB, weigert elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht of elke bediende bij de BVBA, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.
 - De BVBA te veroordelen tot betaling van al de kosten van het geding, inbegrepen de rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro en de dagvaardingskosten.
- Hen ervan af te wijzen
- ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en het ACLVB te veroordelen tot de betaling van alle kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro.

In ondergeschikte orde

- Te bevestigen dat de cao van 4 mei 1999 geen geldige oorzaak heeft en er bij gebrek aan ondernemingscao dus geen geldige delegatie bestaat binnen de BVBA
- De kosten te compenseren

In uiterst ondergeschikte orde

- Geen dwangsom op te leggen
- De kosten te compenseren
- De uitvoerbaarheid bij voorraad niet toe te staan

Met syntheseconclusie van 19 maart 2019 vorderden ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en ACLVB hun vordering ontvankelijk en gegrond te verklaren.

Dienvolgens,

1. Voor recht te verklaren dat de artikelen 3, §2, 7, a en artikel 10, a, 1° uit de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid nietig zijn en een discriminatie uitmaken.
2. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
3. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging bij de BVBA;
4. De BVBA te veroordelen om binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties, elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht en elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4

mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.

5. De BVBA te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het arrest, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties niet overgaat tot het gevraagde sub 4.

De BVBA te veroordelen tot betaling van al de kosten van het geding, inbegrepen de dagvaardingskosten en de rechtsplegingsvergoeding, als volgt begroot:

- RPV: 1.440,00 euro;
- Dagvaardingskosten: 508,48 euro.

Ten slotte het te vellen vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren niettegenstaande alle verhaal en zonder de mogelijkheid van borgstelling noch kantonnement.

Met vonnis van 29 augustus 2019 besliste de arbeidsrechtbank dat zij geen rechtsmacht had om kennis te nemen van de zaak.

Zij verwees ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L. en de heer H. hoofdelijk in de kosten van het geding.

Zij vereffende de kosten van de BVBA op 1.440,00 euro en de kosten van ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L. en de heer H. op 508,48 euro voor de dagvaarding en 1.440,00 euro rechtsplegingsvergoeding.

Zij liet de kosten van BBTK en ACLVB onvereffend bij gebrek aan afzonderlijke opgave.

Tegen dit vonnis tekenden ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en ACLVB op 14 november 2019 hoger beroep aan.

II. EISEN IN HOGER BEROEP

Met conclusie van 31 augustus 2020 vorderen ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en ACLVB:

Het hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren.

Te oordelen dat het arbeidshof rechtsmacht heeft.

Vervolgens de vorderingen van ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en ACLVB ontvankelijk en gegrond te verklaren.

Dienvolgens,

1. Voor recht te verklaren dat de artikelen 3, §2, 7, a en artikel 10, a, 1° uit de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden,

gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid nietig zijn en een discriminatie uitmaken in de mate dat ze het toepassingsgebied beperken tot de bedienden, beoogd door de collectieve arbeidsovereenkomst van 17 januari 1947 van voormeld paritair comité betreffende de classificatie van functies (in plaats van van toepassing te zijn op alle bedienden).

2. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
3. Voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging bij de BVBA;
4. De BVBA veroordelen om binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties, elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht en elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.
5. De BVBA te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het arrest, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties niet overgaat tot het gevraagde sub 4.

De BVBA te veroordelen tot betaling van al de kosten van het geding, inbegrepen de dagvaardingskosten en de rechtsplegingsvergoeding, als volgt begroot:

- Dagvaardingskosten: 508,48 euro;
- RPV eerste aanleg: 1.440,00 euro;
- RPV hoger beroep: 1.440,00 euro.

Met conclusie van 29 oktober 2020 vordert de BVBA:
In hoofdorde

- 1) Het hoger beroep onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren. In het algemeen wordt gevraagd om de volgende vorderingen onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren:
 1. De vordering voor recht te verklaren dat de artikelen 3, §2, 7, a en artikel 10, a, 1° uit de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid nietig zijn en een discriminatie uitmaken in de mate dat ze het toepassingsgebied beperken tot de bedienden, beoogd door de collectieve arbeidsovereenkomst van 17 januari 1947 van voormeld paritair comité betreffende de classificatie van functies (in plaats van toepassing te zijn op alle bedienden);
 2. De vordering voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4, 4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
 3. De vordering voor recht te verklaren dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4, 4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a. 2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging bij de BVBA;
 4. De vordering de BVBA te veroordelen om binnen de maand na de betekening van het vonnis, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisatie, elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht en elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging;
 5. De vordering de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, te veroordelen tot het betalen van een dwangsom van 5.000,00 euro per dag, indien ze binnen de maand na de betekening van het arrest, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties niet overgaat tot het gevraagde sub 4;

6. De BVBA te veroordelen tot betaling van al de kosten van het geding, inbegrepen de rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro en de dagvaardingskosten, als volgt begroot:
 - Dagvaardingskosten: 508,48 euro;
 - Rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg: 1.440 euro;
 - Rechtsplegingsvergoeding hoger beroep: 1.440 euro.
- 2) Hen ervan af te wijzen;
- 3) ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTK en het ACLVB te veroordelen tot de betaling van alle kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro voor elk van beide aanleggen, nl.:
 - Rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg: 1.440,00 euro;
 - Rechtsplegingsvergoeding hoger beroep: 1.440,00 euro.

In ondergeschikte orde

- 1) Te bevestigen dat de cao van 4 mei 1999 geen geldige oorzaak heeft en er bij gebrek aan ondernemings-cao dus geen geldige syndicale delegatie bestaat binnen 3M Belgium bvba;
- 2) De kosten te compenseren;

In uiterst ondergeschikte orde

- 1) Geen dwangsom op te leggen;
- 2) De kosten te compenseren.

III. ONTVANKELIJKHEID

Het hoger beroep werd tijdig en met een naar de vorm regelmatige akte ingesteld, zodat het ontvankelijk is.

IV. BEOORDELING

1. De feiten

Op basis van de neergelegde stukken en de niet tegengesproken feitelijke argumentatie die partijen hebben ontwikkeld in hun conclusies aanvaardt het arbeidshof de volgende relevante feiten als bewezen:

Voor wat haar bediendenpersoneel betreft, ressorteert de BVBA onder de bevoegdheid van het paritair comité voor de bedienden in de scheikundige nijverheid, hierna PC 207 genoemd.

Binnen het PC 207 werd op 4 mei 1999 een cao afgesloten die het statuut regelt van de syndicale afvaardigingen van het bediendenpersoneel in de ondernemingen die ressorteren onder de bevoegdheid van dit paritair comité, hierna de cao van 4 mei 1999 genoemd.

Deze cao werd algemeen verbindend verklaard bij KB van 7 mei 2000 (BS 6 april 2001) en bevat de volgende voor dit dossier relevante bepalingen:

“ I. TOEPASSINGSGBIED

Artikel 1

Deze collectieve arbeidsovereenkomst, gesloten in uitvoering van en overeenkomstig de bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst van 24 mei 1971, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende het statuut van de syndicale afvaardigingen van het personeel der ondernemingen, regelt het statuut van de syndicale afgevaardigden van het bediendenpersoneel in de ondernemingen welke ressorteren onder het Paritair Comité voor de bedienden uit de scheikundige nijverheid. Zij verbindt de werkgevers en de werknemersorganisaties vertegenwoordigd in voormeld paritair comité.

II. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 2

De werkgevers en de in artikel 1 bedoelde werknemersorganisaties verbinden er zich toe alle bepalingen zowel van de in artikel 1 vermelde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad als van deze collectieve arbeidsovereenkomst toe te passen en na te leven.

Zij zullen alle middelen waarover zij beschikken aanwenden om dat doel te verwezenlijken.

Artikel 3

De werkgevers erkennen dat hun "gesyndikeerd bediendenpersoneel" bij hen wordt vertegenwoordigd door een syndicale afvaardiging waarvan de leden onder het bediendenpersoneel van de onderneming worden aangeduid of gekozen.

Onder 'gesyndikeerd bediendenpersoneel' verstaat men het personeel beoogd door de collectieve arbeidsovereenkomst van 17 januari 1947 van voormeld paritair comité betreffende de classificatie van de functies en aangesloten bij één van de werknemersorganisaties bedoeld in artikel 1.

De syndicale afvaardiging wordt ingesteld volgens de bepalingen van deze collectieve arbeidsovereenkomst.

(...)

Artikel 7

a. Numerieke omvang van de syndicale afvaardiging

- *Er wordt een syndicale afvaardiging ingesteld in de technische uitbatingseenheden met ten minste 30 bedienden, beoogd door de collectieve arbeidsovereenkomst van 17 januari 1947 waarvan sprake in artikel 3 en op voorwaarde dat ten minste 25 pct. van dat personeel zulks schriftelijk vraagt aan het hoofd van de technische uitbatingseenheid, door bemiddeling van de werknemersorganisaties bedoeld in artikel 1.*
- *De syndicale afvaardiging is samengesteld uit maximum het volgend aantal effectieve leden:*
 - *2 of 3 wanneer de technische uitbatingseenheid 30 tot 100 bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt;*
 - *3 wanneer de technische uitbatingseenheid 101 tot 250 bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt;*
 - *4 wanneer de technische uitbatingseenheid 251 tot 500 bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt;*
 - *5 wanneer de technische uitbatingseenheid 501 tot 750 bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt;*
 - *6 wanneer de technische uitbatingseenheid 751 tot 1.000 bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt;*
 - *7 wanneer de technische uitbatingseenheid 1.001 en meer bedienden, zoals hierboven bedoeld, tewerkstelt.*
- *Er zijn evenveel plaatsvervangende afgevaardigden als effectieve afgevaardigden. Zij worden op dezelfde wijze aangeduid of gekozen. De plaatsvervangende afgevaardigden zetelen ter vervanging van een afwezig, overleden of ontslagnemend lid of van een lid dat niet langer de verkiesbaarheidsvoorwaarden vervult.*

Er kan een afgevaardigde van de jonge bedienden worden aangeduid indien de technische uitbatingseenheid ten minste 30 jeugdige bedienden van minder dan 21 jaar tewerkstelt.

b. Wijze van aanduiding en verkiezing van de syndicale afvaardiging :

- *De werknemersorganisaties, bedoeld in artikel 1, stellen zich onderling akkoord, hetzij voor de rechtstreekse aanduiding van de effectieve en plaatsvervangende syndicale afgevaardigden, in verhouding tot het aantal van hun leden in elke technische uitbatingseenheid, hetzij over het doen verkiezen van genoemde afgevaardigden.*
- *Indien zij, in de eerste onderstelling, zich niet akkoord kunnen stellen over de onderlinge verdeling van de mandaten, wordt er ambtshalve tot verkiezingen overgegaan om de effectieve en plaatsvervangende afgevaardigden aan te duiden.*
- *De lijsten van de aan te duiden of te verkiezen syndicale afgevaardigden worden aan de directie van elke technische uitbatingseenheid medegedeeld dertig volle*

dagen voor de datum welke in gemeenschappelijk akkoord tussen partijen voor de aanduiding of de verkiezing werd vastgesteld.

- *Geen enkele lijst mag een groter aantal kandidaten bevatten dan het aantal aan te duiden of te kiezen effectieve en plaatsvervangende afgevaardigden.*
- *De directie kan zich wegens ernstige redenen tegen de aanduiding of de kandidatuur van een afgevaardigde verzetten. In dat geval laat de directie de redenen van haar verzet binnen acht dagen aan de betrokken werknemersorganisaties kennen.*
- *Bij gebrek aan overeenstemming tussen de partijen, wordt de kwestie aan de voorzitter van het Paritair Comité voor de bedienden uit de scheikundige nijverheid of, bij zijn ontstentenis, aan een andere ambtenaar aangeduid door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, voorgelegd, die zal beslissen na de directie, de vertegenwoordiger van de betrokken werknemersorganisatie en eveneens de betrokkene op verzoek van één der partijen te hebben gehoord.*
- *Indien de afgevaardigden door verkiezing moeten worden aangeduid, moet de verkiezing in de technische uitbatingseenheid plaatsvinden en moeten daarbij alle schikkingen worden getroffen om de vrijheid en het geheim van de stemming te verzekeren.*
- *De effectieve en plaatsvervangende afgevaardigden worden in geheime stemming in één enkele stembeurt gekozen op de voorgelegde kandidatenlijsten. De kiezers kunnen bovenaan de lijst stemmen, of op het geheel van de lijsten zoveel kandidaten aanduiden als er zetels te begeven zijn.*
- *De berekeningsmodaliteiten voor het toekennen van de te begeven zetels zijn dezelfde als deze voorzien in het koninklijk besluit van 18 februari 1971 tot regeling van de ondernemingsraden.*
- *Indien de lijst van de plaatsvervangende afgevaardigden tijdens de duur van het mandaat van de effectieve afgevaardigden zou zijn uitgeput en één van deze laatsten zou moeten worden vervangen, geschiedt de vervanging bij aanduiding door de betrokken werknemersorganisatie, na advies van het zoals voorzien in paragraaf b, vijfde lid, van dit artikel.*

(...)

Artikel 10

a. *De syndicale afgevaardigden moeten, op het ogenblik van hun verkiezing of aanduiding aan de volgende voorwaarden voldoen:*

1. *beoogd worden door de overeenkomst van 17 januari 1947 van het Nationaal Paritair Comité voor de bedienden uit de scheikundige nijverheid betreffende de classificatie van de functies van de bedienden van de scheikundige nijverheid;*
2. *21 jaar oud zijn (de afgevaardigden van de jonge werknemers moeten ten minste 18 jaar oud zijn) en ten minste sedert één jaar in de onderneming zijn tewerkgesteld of eventueel sinds de oprichting ervan en sinds ten minste één jaar*

in België verblijven; indien het om buitenlanders gaat, in regel zijn met de Belgische wetten;

3. lid zijn van één der werknemersorganisaties bedoeld in artikel 1;

4. de burgerlijke en politieke rechten genieten, met uitzondering van de buitenlandse werknemers en geen veroordeling hebben opgelopen waardoor afbreuk wordt gedaan aan hun eer;

5. zich niet in een periode van opzegging bevinden.

De syndicale afgevaardigden moet het nodige gezag en de vereiste bevoegdheid hebben om aan de verplichtingen van hun taak te kunnen voldoen.

b. De syndicale afgevaardigden genieten van de normale voordelen en van de bevorderingen van de bediendencategorie waartoe zij behoren. Speciaal in verband met de normale bezoldiging van de tijd die volgens deze collectieve arbeidsovereenkomst aan hun activiteit van syndicaal afgevaardigde wordt besteed, tijd welke als een werkelijke prestatie wordt beschouwd, mag deze bezoldiging geen voordeel of nadeel met zich brengen ten opzichte van de bedienden van de technische uitbatingseenheid van dezelfde categorie.

c. De syndicale afgevaardigden, die effectief op plaatsvervangend lid zijn van het Paritair Comité voor de bedienden uit de scheikundige nijverheid of van zijn subcomités, ondergaan geen enkel loonverlies uit hoofde van hun afwezigheid op het werk, wegens het bijwonen van de vergaderingen van deze comités.”

Met de cao van 17 januari 1947 doelt artikel 3 van de cao van 4 mei 1999 op de paritaire overeenkomst van 17 januari 1947, bekrachtigd bij ministerieel besluit van 11 september 1947, waarvan kopie werd neergelegd. (stuk 2 dossier appellanten)

Voor de toepassing van artikel 7 van de cao van 4 mei 1999 houdt de BVBA geen rekening met de zogeheten “*niet gebaremiseerde bedienden*”, te begrijpen als de groep bedienden van wie de functie niet werd opgenomen in de overeenkomst van 17 januari 1947.

Het staat als zodanig niet ter discussie dat bedoelde classificatie enkel betrekking heeft op bedienden die uitvoerende en administratieve functies uitoefenen, met uitsluiting van het kaderpersoneel.

Bij de sociale verkiezingen in 2012 waren er binnen de BVBA 85 kaderleden, thans is dit aantal opgelopen tot 95.

Mevrouw L. en de heer H. maken deel uit van de groep “*niet gebaremiseerde bedienden*” van de BVBA.

Beiden zijn lid van de ondernemingsraad van de BVBA.

Met een brief van 20 oktober 2016 deelde LBC-NVK mee welke personen zij als syndicaal afgevaardigde wilde aanstellen, onder wie mevrouw L. voor een effectief mandaat en de heer H. als plaatsvervanger. (zie stuk 4 appellanten)

Deze voordracht werd door de BVBA geweigerd met verwijzing naar de bepalingen van cao van 4 mei 1999. (zie stukken 5 – 7 dossier appellanten)

Een verzoeningsvergadering bij de FOD WASO op 19 september 2017 leverde geen resultaat op en ook tijdens de vergadering van de ondernemingsraad de daaropvolgende dag, slaagden de werknemersvertegenwoordigers er niet in het standpunt van de directie te wijzigen. (zie stukken 8 – 13 bis dossier appellanten)

2. Beoordeling

2.1. De arbeidsgerechten hebben rechtsmacht en bevoegdheid om kennis te nemen van dit geschil

Anders dan de eerste rechters is dit arbeidshof van oordeel dat het geschil niet kan worden gekwalificeerd als een collectief geschil dat aan de rechtsmacht van de (arbeids)gerechten is onttrokken, maar integendeel moet worden gekwalificeerd als een geschil zoals bedoeld in artikel 578, 3° Ger. W.

Het arbeidshof steunt dit oordeel op de hierna vermelde overwegingen:

Het begrip rechtsmacht heeft betrekking op de uitoefening van de rechterlijke macht door de Belgische hoven en rechtbanken, terwijl het begrip bevoegdheid duidt op de rechtsmacht die de wetgever aan een bepaalde rechter of rechtbank heeft toebedeeld. De arbeidsgerechten kunnen slechts bevoegd zijn, indien zij ook over rechtsmacht beschikken. (M.A. MASSCHELEIN, *Commentaar bij artikel 578 Ger.W.*, in *Gerechtelijk recht, artikelsgewijze commentaar*, 91 en de aldaar geciteerde rechtsleer)

Krachtens artikel 578, 3° Ger.W. is de arbeidsrechtbank bevoegd voor individuele geschillen betreffende de toepassing van collectieve arbeidsovereenkomsten.

Voor dergelijke geschillen heeft de wetgever bijgevolg expliciet rechtsmacht en bevoegdheid toegekend aan de arbeidsgerechten.

Bedoeld artikel 578,3° heeft betrekking op alle bepalingen van de cao, zowel normatieve als obligatoire.

De individuele geschillen bedoeld in voornoemd artikel 578,3° zijn te onderscheiden van collectieve geschillen, die niet tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank behoren.

Voor de afbakening van het begrip “collectief geschil” moet niet gewerkt worden met een louter numeriek criterium. Er is slechts sprake van een collectief geschil, indien er een geschil is tussen een collectiviteit van werknemers en de werkgever(s) én indien dit geschil betrekking heeft op een collectief belang. Een collectief geschil heeft dan ook loutere belangenconflicten als voorwerp, terwijl individuele geschillen duiden op juridische geschillen. De arbeidsrechtbanken zijn daarom niet bevoegd voor de vorderingen tot het schorsen of het verbieden van een staking, de vorderingen tot het opleggen van een verzoeningspoging bij staking, de vordering om aan een sociaal bemiddelaar een bemiddelingsopdracht toe te vertrouwen, een verzoek van de werkgever om de vakbonden te verbieden stakingsgeld uit te betalen of om uitspraak te doen of een staking al dan niet rechtmatig is. (zie M.A. MASSCHELEIN, o.c., 101-102 en de aldaar geciteerde rechtspraak en rechtsleer)

Daarentegen hebben de arbeidsgerechten wel rechtsmacht en bevoegdheid om kennis te nemen van geschillen over individuele, subjectieve rechten die uit de toepassing van een cao voortvloeien en dit ongeacht of de vordering wordt ingesteld door één werknemer, door meerdere werknemers en/of door één of meerdere vakorganisaties.

Een vordering die, zoals in deze zaak, ertoe strekt de werkgever te verplichten om de bepalingen van een algemeen verbindend verklaarde cao betreffende de oprichting en samenstelling van de syndicale afvaardiging in de onderneming na te leven, is een individueel geschil zoals bedoeld in artikel 578,3° Ger.W.

In casu streven de eisende partijen immers wel degelijk de uitvoering na door de BVBA van de bepalingen van de cao van 4 mei 1999, zoals deze -naar hun oordeel- moeten worden uitgevoerd, inzonderheid zonder rekening te houden met de beweerde ongrondwettige uitsluiting van de niet gebaremiseerde bedienden.

Dat zij tot staving van hun vordering aan de rechter vragen om bij toepassing van artikel 159 van de Grondwet bij de beoordeling van hun vordering de bepalingen van de cao van 4 mei 1999 die naar hun oordeel aangetast zijn door nietigheid, buiten beschouwing te laten doet geen afbreuk aan het voorgaande en maakt van dit geschil geen belangenconflict dat aan de rechtsmacht van de (arbeids)gerechten is onttrokken.

2.2. Mevrouw L. en de heer H. hebben belang bij het instellen van de vordering, zoals bedoeld in de artikelen 17 en 18 Ger.W.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 17 Ger.W. kan een rechtsvordering niet worden toegelaten indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te dienen.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 18 van datzelfde wetboek moet het gaan om een reeds verkregen en dadelijk belang.

De BVBA besluit dat mevrouw L. en de heer H. geen persoonlijk en rechtstreeks belang hebben bij de ingestelde vorderingen omdat:

- De werknemersorganisaties slechts een dergelijk belang kunnen hebben bij het invoeren van obligatoire bepalingen van een cao;
- De individuele werknemers slechts een dergelijk belang kunnen hebben bij het invoeren van de normatieve bepalingen van de cao;
- Én de ingeroepen artikelen van cao nr. 5 geen obligatoire noch normatieve bepalingen bevatten maar slechts algemene beginselen poneren.

Verder stelt de BVBA dat mevrouw L. en de heer H. geen eigen, persoonlijk en rechtstreeks belang hebben omdat zij niet vragen dat zij zelf in aanmerking worden genomen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen van de syndicale afvaardigingen binnen de BVBA of dat zij zelf deel mogen uitmaken van de vakbondsafvaardiging, maar vragen dat dit zou gelden voor alle bedienden van de BVBA.

Ten slotte doet de BVBA nog gelden dat mevrouw L. en de heer H. als effectieve leden (vertegenwoordiging kaderleden) zetelen in de ondernemingsraad en dat zij zich via dit orgaan kunnen verenigen en hun professionele belangen kunnen verdedigen binnen de BVBA.

Deze argumentatie kan niet worden bijgetreden en wel om de volgende redenen:

In casu staat niet ter discussie dat mevrouw L. en de heer H. behoren tot de groep van de niet gebaremiseerde bedienden van de BVBA, groep die door de bestreden bepalingen van de cao van 4 mei 1999 volledig buiten de syndicale vertegenwoordiging wordt gehouden.

Uit de neergelegde stukken blijkt verder dat de BVBA weigert rekening te houden met de niet gebaremiseerde bedienden in de onderneming voor het bepalen van het aantal mandaten van syndicaal afgevaardigde, maar ook dat de BVBA de voordracht van mevrouw L. en de heer H. als syndicaal afgevaardigde heeft geweigerd omwille van het feit dat zij niet behoren tot de groep van de gebaremiseerde bedienden, zoals bedoeld in artikel 3 van de cao van 4 mei 1999.

Mevrouw L. en de heer H. bezitten dan ook zonder de minste twijfel het door de artikelen 17 en 18 Ger.W. vereiste belang bij het instellen van hun vordering, die ertoe strekt de groep van de bedienden waartoe zij behoren op een volwaardige manier te betrekken bij de syndicale activiteiten binnen de onderneming, waardoor allicht het aantal beschikbare mandaten binnen de BVBA zal toenemen en waardoor alleszins voor henzelf de mogelijkheid zal worden gecreëerd om voorgedragen te worden en om in geval van voordracht of verkiezing effectief een syndicaal mandaat uit te oefenen.

Het arbeidshof wenst hieraan toe te voegen dat mevrouw L. en de heer H. in het verleden reeds werden voorgedragen door hun syndicale organisatie voor een mandaat, zodat hun wens en bereidheid om een dergelijk mandaat uit te oefenen reëel is.

Zoals terecht werd aangegeven door de appellanten bestaat er een wezenlijk verschil tussen de rollen, opdrachten, bevoegdheden en rechten van de werknemersvertegenwoordigers in de ondernemingsraad enerzijds en van de syndicale afgevaardigden anderzijds.

In dit verband verwijzen appellanten terecht naar de bevoegdheden van de syndicale delegatie zoals deze zijn terug te vinden in de artikelen 11,12 en 13 van de cao nr. 5 van 24 mei 1971 gesloten in de Nationale Arbeidsraad en de faciliteiten waarover de syndicale afgevaardigden beschikken overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 21 en 22 van deze cao.

In dit verband kan ook nuttig verwezen worden naar artikel 2 van de cao van 4 mei 1999 waarbij de werkgevers en de werknemersorganisaties zich ertoe verbinden alle bepalingen van de cao nr. 5 toe te passen en na te leven.

Het feit dat mevrouw L. en de heer H. deel uitmaken van de ondernemingsraad ontnemt hen dan ook niet het wettelijk vereiste belang om hun vordering te stellen.

2.3. De artikelen 3, §2, 7,a en 10,a,1° van de cao van 4 mei 1999 schenden de bepalingen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

2.3.1. Principes met betrekking tot de grondwettigheid van de bepalingen van een algemeen verbindend verklaarde cao

Overeenkomstig het bepaalde in art. 9 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités zijn de bepalingen van een collectieve arbeidsovereenkomst die strijdig zijn met de dwingende bepalingen van wetten, besluiten en in België bindende internationale verdragen en verordeningen nietig.

Het hoeft geen betoog dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet dwingende bepalingen zijn in de zin van bedoeld artikel 9 en dat een cao niet mag afwijken van deze bepalingen.

De vraag of de principes van gelijke behandeling en verbod van discriminatie vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ook gelden en kunnen worden afgedwongen in de relatie tussen particulieren, is in dit kader dan ook niet relevant.

Het arbeidshof wenst in dit verband in herinnering te brengen dat een algemeen verbindend verklaarde cao weliswaar tot stand komt via een overeenkomst, maar in de mate dat deze cao rechten en verplichtingen creëert voor werkgevers en werknemers, ook een reglementair karakter heeft. (zie G. COX, *De juridische binding en afdwingbaarheid van*

obligatoire C.A.O.-bepalingen, in M. RIGAUX, *Actuele problemen van het arbeidsrecht 3*, Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 119)

Uit artikel 9 van de Cao-wet volgt dat de nietigheid van één of enkele bepalingen in een cao wegens schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de regel geen gevolgen sorteert voor de overige bepalingen van de cao en niet leidt tot de nietigheid van de volledige cao. (zie Arbh. Antwerpen 18 februari 2020, *JTT* 2020, 119; Arbh Bergen met verwijzing naar Cass. 17 januari 1994, *Pas*, 1994, I, 54)

Dit geldt met name in geval van discriminatie waarbij een bepaalde groep werknemers onrechtmatig werd uitgesloten van het toepassingsgebied van een cao waardoor zij niet kunnen genieten van de bescherming, voordelen, mogelijkheden of rechten, waarvan de andere werknemers wel kunnen genieten.

De wettigheidscontrole van een algemeen verbindend verklaarde cao werd in artikel 26, derde lid van diezelfde wet expliciet onttrokken aan de vernietigingsbevoegdheid van de Raad van State.

Op grond van artikel 159 van de Grondwet behoort het dan ook tot de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken om in het kader van een concreet geschil de (grond)wettigheid te beoordelen van de bepalingen van een algemeen verbindend verklaarde cao en de ongrondwettig bevonden bepalingen buiten beschouwing te laten bij de besluitvorming.

De beslissingen van de hoven en rechtbanken desbetreffend gelden uiteraard enkel tussen partijen en niet *erga omnes*.

Dat het nazicht van de conformiteit van een regeling met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel verloopt via het wettigheidstoezicht van art. 159 van de Grondwet, voegt niets toe aan de gebruikelijke toetsingscriteria: de rechter die deze criteria aanwendt, maakt een correcte toepassing van art. 159 van de Grondwet.

De regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet, vervat in artikel 10 van de Grondwet, en van non-discriminatie in het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend, vervat in artikel 11 van de Grondwet, impliceert dat al degenen die zich in een zelfde situatie bevinden op gelijke wijze worden behandeld maar sluit niet uit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen voor zover het criterium van onderscheid objectief en redelijk verantwoord kan zijn. Het bestaan van die verantwoording moet worden beoordeeld in verhouding tot het doel en de gevolgen van de genomen maatregel. Het gelijkheidsbeginsel wordt ook miskend wanneer er geen redelijk evenredigheidsverband is tussen de aangewende middelen en het beoogde doel. (Cass. 12 december 2016, AR nr. S.14.0104.F, www.juportal.be, op datum)

2.3.2. Toepassing

Bij de beoordeling van de vraag of aangevochten bepalingen van de cao van 4 mei 1999 de bepalingen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden moet abstractie gemaakt worden van de elementen en argumenten die de BVBA aanreikt, die geen generiek karakter hebben, maar die specifiek zijn voor de situatie in haar onderneming.

Het feit dat -bij hypothese- de BVBA erin geslaagd zou zijn om via andere maatregelen op ondernemingsniveau te remediëren aan de negatieve gevolgen van de ongrondwettig bevonden ongelijke behandeling van werknemers in een algemeen verbindend verklaarde cao, kan uiteraard niet leiden tot de vaststelling dat de discriminerende bepalingen in de cao de Grondwet niet schenden.

Het is dan ook slechts ten overvloede dat het arbeidshof wenst op te merken dat de BVBA niet het bewijs levert dat zij daarin geslaagd zou zijn.

Als verantwoording voor de uitsluiting van de niet gebaremiseerde bedienden uit het toepassingsgebied van de cao van 4 mei 1999 roept de BVBA -kort samengevat- de volgende generieke elementen in:

- *De niet gebaremiseerde bedienden kunnen niet vergeleken worden met gebaremiseerde bedienden op gebied van syndicale vertegenwoordiging*

Meer concreet doet de BVBA in dit verband gelden dat de niet gebaremiseerde bedienden, anders dan de gebaremiseerde bedienden, perfect in staat zijn om zelf hun belangen te verdedigen ten aanzien van de werkgever en dat zij ook via andere kanalen bijstand en informatie kunnen genieten.

- *Het doel van de onderhandelaars bij de cao van 4 mei 1999 en de eerdere cao over de syndicale afvaardiging van 1955 bij de invoering van het onderscheid en de uitsluiting is nog steeds actueel, pertinent en er is een redelijke verhouding tussen de getroffen maatregel en het nagestreefde doel*

De BVBA doet in dit verband gelden dat één van de belangrijkste taken van de syndicale afvaardiging bestaat in het collectief onderhandelen van loonvoorwaarden, terwijl de loonvoorwaarden van niet gebaremiseerde bedienden individueel worden onderhandeld.

Nog steeds volgens de BVBA bestaat het doel van de uitsluiting van de niet gebaremiseerde bedienden er in te vermijden dat het specifieke loonbeleid van kaderleden wordt uitgehold, door het collectief onderhandelen van loonvoorwaarden op te dringen aan deze categorie terwijl op die manier tegelijkertijd sectoraal en op ondernemingsvlak wordt voorzien in een sokkel van minimale collectieve arbeidsvoorwaarden voor gebaremiseerde bedienden.

De BVBA verwijst in dat verband naar de motivering voor de uitsluiting van de kaderleden in de als stuk 10 neergelegde nota, die zij kwalificeert als een nota van de nationale paritaire commissie voor bedienden van 12 mei 1947.

Verder wijst de BVBA op het bestaan van sectorale cao's in tal van andere domeinen dan loonvorming die van toepassing zijn op alle bedienden en de mogelijkheid voor de niet gebaremiseerde bedienden om gebruik te maken van andere organen en kanalen.

Deze argumentatie kan niet overtuigen.

Het onderscheidend criterium dat de cao van 4 mei 1999 hanteert om een bepaalde categorie van bedienden uit te sluiten van het recht op een syndicale vertegenwoordiging en de uitoefening van een syndicaal mandaat is het uitoefenen van een functie die is opgenomen op een lijst van functies die recht geven op een minimumloon volgens een barema.

Volgens de BVBA zijn beide categorieën van werknemers niet vergelijkbaar omdat de niet gebaremiseerde bedienden, in tegenstelling tot de gebaremiseerde bedienden, perfect in staat zouden zijn om zelf (individueel) hun belangen ten aanzien van hun werkgever te verdedigen.

Het is voor dit arbeidshof een raadsel op welke studies of gegevens de BVBA zich steunt om te stellen dat het al dan niet uitoefenen van de functies die opgenomen zijn in de functieclassificatie voor de gebaremiseerde bedienden toelaat een onderscheid te maken tussen bedienden die beschikken over de kennis en competenties om individueel hun belangen te verdedigen ten aanzien van hun werkgever en bedienden die dat niet kunnen en behoefte hebben aan collectief georganiseerde bijstand.

De BVBA gaat daarbij ook manifest voorbij aan het gegeven dat elke bediende, ook een kaderlid, onder het gezag staat van de werkgever en zich in de regel in een economisch zwakkere positie bevindt dan de werkgever, wat zijn individuele onderhandelingspositie ten aanzien van de werkgever evident niet ten goede komt en hem kwetsbaar maakt voor represailles als gevolg van zijn optreden en eisen.

Naar het oordeel van het arbeidshof kunnen louter individueel overleg en individuele onderhandelingen hoe dan ook niet de plaats innemen van collectief overleg via een syndicale vertegenwoordiging, die geniet van specifieke bevoegdheden, faciliteiten en -niet onbelangrijk- van een ontslagbescherming, die hen beschermt tegen represailles omwille van hun optreden in de uitoefening van hun mandaat.

Dat er ook andere kanalen bestaan of kunnen worden ingericht om bijstand en informatie voor werknemers te organiseren vormt dan weer geen element dat specifiek is voor de

categorie van de niet gebaremiseerde bedienden en kan dus bezwaarlijk als argument worden ingeroepen om aan te tonen dat beide groepen niet vergelijkbaar zouden zijn.

Het arbeidshof is dan ook van oordeel dat gebaremiseerde en niet gebaremiseerde bedienden moeten beschouwd worden als vergelijkbare categorieën van werknemers bij de beoordeling van hun uitsluiting van het toepassingsgebied van de cao van 4 mei 1999.

Rest vervolgens de vraag of er een objectieve en redelijke verantwoording bestaat voor hun uitsluiting.

Naar het oordeel van het arbeidshof is dit niet het geval.

Tevergeefs verwijst de BVBA in dit verband naar de overwegingen die aan de basis lagen van de beslissing om de kaderleden niet op te nemen in de classificatie van de functies voor het bepalen van de loonbarema's.

In dit verband moet vooreerst worden opgemerkt dat deze overwegingen niet noodzakelijk dezelfde zijn als de overwegingen die de ondertekenende organisaties binnen het PC nr. 207 ertoe hebben gebracht om de niet gebaremiseerde bedienden uit te sluiten van het toepassingsgebied van de cao's die betrekking hebben op het statuut van de syndicale afvaardiging.

Bovendien moet worden opgemerkt dat de als stuk 10 neergelegde nota van 12 mei 1947 uitgaat van de werkgeversvertegenwoordigers van de toenmalige nationale paritaire commissie voor bedienden, terwijl geenszins blijkt dat dit standpunt ook zou zijn verdedigd door de vakorganisaties.

Doch zelfs aangenomen dat -zoals de BVBA voorhoudt- bij het sluiten van de sectorale cao's die het statuut van de syndicale afvaardiging regelen, met de uitsluiting van het kaderpersoneel werd beoogd te vermijden dat het specifieke loonbeleid van kaderleden zou worden uitgehold door het collectief onderhandelen van loonvoorwaarden op te dringen aan deze categorie terwijl op die manier tegelijkertijd sectoraal en op ondernemingsvlak wordt voorzien in een sokkel van minimale collectieve arbeidsvoorwaarden voor gebaremiseerde bedienden, kan dit doel de bestreden uitsluiting niet verantwoorden.

Het ontgaat het arbeidshof vooreerst waarom collectieve loononderhandelingen noodzakelijk zouden moeten resulteren in het afschaffen van een bestaand loonbeleid dat ruimte laat voor individuele loononderhandelingen.

Er mag in dit verband overigens herinnerd worden aan het gegeven dat een cao, hetzij op het vlak van de onderneming, hetzij op sectoraal niveau ook het akkoord van de werkgever of de werkgeversorganisaties vergt.

Bovendien valt niet in te zien waarom het ondenkbaar zou zijn om in de toekomst ook voor de niet gebaremiseerde bedienden een “sokkel van minimale collectieve arbeidsvoorwaarden” te voorzien.

Het arbeidshof wil in dit verband ook opmerken dat het bestaan van een barema met minimumlonen niet noodzakelijk impliceert dat er geen ruimte meer zou zijn voor afwijkende loonafspraken op individueel niveau.

Bovendien doen appellanten terecht opmerken dat er tal van andere domeinen zijn dan loononderhandelingen waarin de syndicale afvaardiging de belangen van de werknemers behartigt.

Het arbeidshof wil in dit verband ook opmerken dat de cao nr 5 de kaderleden niet heeft uitgesloten uit zijn toepassingsgebied en dat in tal van sectoren geen dergelijke uitsluiting is terug te vinden in de sectorale cao's die het statuut van de syndicale afvaardiging regelen.

Er bestaat dus bij de organisaties die betrokken zijn bij het sociaal overleg in België duidelijk geen consensus om de kaderleden altijd en overal uit te sluiten van de syndicale vertegenwoordiging.

Waarom dit specifiek voor de sector van de scheikundige nijverheid dan wel noodzakelijk of zelfs maar opportuun zou zijn wordt nergens verduidelijkt.

Het blijkt ook niet dat de (meerderheid van de) kaderleden in België of binnen de sector van de scheikundige nijverheid geen syndicale vertegenwoordiging zouden wensen.

De niet gebaremiseerde bedienden het recht ontzeggen op een syndicale vertegenwoordiging in de onderneming omwille van de mogelijkheid dat aan het bestaande loonbeleid voor kaderleden zou worden geraakt kan hun uitsluiting van de mogelijkheid op een syndicale vertegenwoordiging en de uitoefening van een mandaat als syndicaal afgevaardigde, zoals die wel bestaat voor de gebaremiseerde bedienden, dan ook niet rechtvaardigen.

Dit arbeidshof kan zich in dit kader dan ook volledige terugvinden in de pertinente overwegingen van het arbeidshof Bergen bij de behandeling van de gelijkaardige uitsluiting van het kaderpersoneel in het paritair comité voor de bedienden der metaalfabrikatennijverheid (Arbh. Bergen 5 september 2014, AR 2013/AM/102, neergelegd als stuk 23 door appellanten, Arbh Bergen 15 maart 2019, Soc. Kron, 2020, 236)

2.4. Gevolgen van de ongrondwettigheid van de uitsluiting van de niet gebaremiseerde bedienden

De vastgestelde ongrondwettigheid van de aangevochten bepalingen van de cao van 4 mei 1999 rechtvaardigt de toekenning van de vorderingen van appellanten zoals geformuleerd onder de punten 1 – 3 van het beschikkend gedeelte van hun conclusies.

De onder punt 4 van het beschikkend gedeelte van diezelfde conclusies gevraagde veroordeling is tweeledig:

In het eerste gedeelte vragen appellanten om de BVBA te veroordelen om binnen de maand na de betekening van het vonnis (allicht doelen zij op de uitspraak van dit arrest) gevolgd door 8 dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties elke bediende met uitzondering van het leidinggevend personeel in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen.

Het arbeidshof stelt vast dat met betrekking tot dit onderdeel van de vordering geen specifiek verweer door de BVBA werd ontwikkeld, behoudens het niet door dit arbeidshof bijgetreden standpunt m.b.t. grondwettigheid van de cao van 4 mei 1999 en de gevolgen van de nietigheid van de aangevochten bepalingen op de overige bepalingen van de cao.

Dit gedeelte van de vordering kan bijgevolg worden toegekend.

Het arbeidshof ziet evenwel geen reden om deze veroordeling uit te spreken onder verbeurte van een dwangsom.

Het arbeidshof vindt in het dossier geen elementen die doen twijfelen aan de bereidheid van de BVBA om zich te conformeren aan de uitspraak van dit arrest, zoals zij ook uitdrukkelijk heeft bevestigd in haar conclusies.

In het tweede gedeelte vorderen appellanten de BVBA te veroordelen om binnen de maand na de betekening van het vonnis (arrest) gevolgd door 8 dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties elke bediende werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a.2° t.e.m. 5°, met uitzondering van het leidinggevend personeel, deel te laten uitmaken van de vakbondsafvaardiging.

Dat zou dus volgens de letterlijke tekst van de vordering betekenen dat de BVBA bereid moet zijn om vrijwel haar voltallige, gesyndiceerde bediendenpersoneel te aanvaarden als syndicaal afgevaardigde, ongeacht het aantal beschikbare mandaten.

Het toekennen van deze vordering zou er bovendien toe leiden dat de mogelijkheid tot het (ambtshalve) organiseren van verkiezingen voor het aanduiden van de syndicale afgevaardigden wordt uitgesloten, evenals de voorziene mogelijkheid voor de directie om zich wegens ernstige redenen te verzetten tegen de aanduiding of de kandidatuur van een afgevaardigde.

Het hoeft geen betoog dat de aldus geformuleerde vordering niet in overeenstemming is met artikel 7b van de cao van 4 mei 1999.

Dit gedeelte van de vordering kan bijgevolg niet worden toegekend.

Beslissing
Het arbeidshof,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk.

Vernietigt het vonnis van 29 augustus 2019 van de arbeidsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen.

Verklaart de vorderingen van appellanten ontvankelijk en

1. Zegt voor recht dat de artikelen 3, §2, 7, a en artikel 10, a, 1° uit de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid nietig zijn en een discriminatie uitmaken in de mate dat ze het toepassingsgebied beperken tot de bedienden, beoogd door de collectieve arbeidsovereenkomst van 17 januari 1947 van voormeld paritair comité betreffende de classificatie van functies (in plaats van toepassing te zijn op alle bedienden);
2. Zegt voor recht dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking komt om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht;
3. Zegt voor recht dat elke bediende van de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, die beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 10.a. 2° t.e.m. 5° van de sectorale cao houdende coördinatie van het statuut van de syndicale afvaardiging voor bedienden, gesloten op 4 mei 1999 in het Paritair Comité voor bedienden uit de scheikundige nijverheid deel kan uitmaken van de vakbondsafvaardiging bij de BVBA;
4. Veroordeelt de BVBA om binnen de maand na de betekening van het arrest, gevolgd door acht dagen na de voordracht door de representatieve werknemersorganisaties, elke bediende bij de BVBA, met uitzondering van het leidinggevend personeel in de zin van artikel 4,4° Wet Sociale Verkiezingen, werkzaam in de exploitatiezetel te Zwijndrecht, in aanmerking te laten komen om het aantal effectieve en plaatsvervangende mandaten te bepalen waarvoor een vakbondsafvaardiging wordt opgericht

Veroordeelt de BVBA tot de betaling van de gerechtskosten aan appellanten. Deze gerechtskosten worden aan de zijde van ACV BOUW, ACV PULS, ACV, mevrouw L., de heer H., BBTk en ACLVB begroot en vereffend op:

- 508,48 euro dagvaardingskosten;
- 1.440,00 euro rechtsplegingsvergoeding arbeidsrechtbank;
- 1.440,00 euro rechtsplegingsvergoeding arbeidshof.